

Doğadaki Son Çocuk

Çocuklarımızdaki Doğa Yoksunluğu ve Doğanın Sağaltıcı Gücü

Richard Louv

Çev. Ceyhan Temürcü

TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları, 2010

Medeniyetimizin ulaştığı şu noktada, yaşam biçimlerimizin bizi doğadan gitgide uzaklaştıran ve koparan bir hal almış olduğu yeni bir söylem değil. Ancak bu durumun sebeplerini ve insanlık ve doğa üzerindeki etkilerini, tarafsız ve bilimsel bir gözle irdeleme girişimleri için aynı şeyi söyleyemeyiz. Doğa insanın duygusal yönlerini de ilgilendiren bir kavram olduğu için konuyla ilgili pek çok söylemin romantik ya da şiirsel bir özellikte olduğunu gözlemleyebiliyoruz. Bu yüzden insanın bir parçası olduğu doğaya yabancılaşma sürecini anlamamızı ve uygulamaya yönelik sonuçlar çıkarmamızı sağlayacak eserler önem taşıyor. TÜBİTAK Popüler Bilim Kitapları'ndan yeni çıkan bir kitap günümüzde çocukların ve gençlerin önceki nesillere kıyasla doğadan uzaklaşmasını ve "bu değişimin çevresel, toplumsal psikolojik ve manevi sonuçlarını" inceliyor. *Doğadaki Son Çocuk*, yazar Richard Louv'un günümüzde çocuklarda ve gençlerde yaygınlaşan pek çok fiziksel ve ruhsal bozukluğun, dikkat eksikliği gibi sorunların, doğa yoksunluğu ile olan ilişkisini bilimsel araştırmalara dayandırarak anlattığı ama bir taraftan da meselenin duygularımıza yönelik tarafını ince ve derin bir biçimde ele aldığı çok önemli bir popüler bilim kitabı. Louv kitapta sadece birtakım bilgiler verip tespitler

yapmakla kalmıyor aynı zamanda geleceğe yönelik eylem önerilerinde bulunuyor. Nitekim eser ABD'de ilk baskısının yapıldığı 2005'ten bu yana dünyada gitgide yayılan doğaya dönüş hareketinin biçimlenmesinde ve yaygınlaşmasında etkili olmuş.

Doğanın çocukların gelişimi, sağlığı ve mutluluğu açısından önemini, doğaya neden ihtiyacımız olduğunu ve günümüz çocuklarının ve gençlerinin doğayla ilişkilerinin durumunu, bir kısmını kendi yaptığı araştırmalara dayanarak anlatan Louv, çocukların doğayla ilişkilerinin düzelmesinin aynı zamanda doğanın ve sonuç olarak gezegenimizin geleceği için de çok önemli olduğunu vurguluyor.

Richard Louv

Gazeteci ve yazar Richard Louv The New York Times, The Washington Post ve The Times of London gibi önemli gazetelere yazdı. Önemli televizyon programlarına katıldı. 1984-2007 yılları arasında The San Diego Union-Tribune dergisinde köşe yazarlığı yapan yazar halen Parents dergisinde yazarlık ve danışman editör kurulu üyeliği yapıyor. Doğaya ve ekolojiye duyarlılık ve buna yönelik çocuk eğitimi konularında bazıları kamusal olan pek çok önemli kuruluşa danışmanlık yaptı ve halen yapıyor. Louv bugünün çocuklarını ve gelecek kuşakları doğal dünyaya bağlama hareketini oluşturmaya katkıda bulunmayı amaçlayan Children&Nature Network (Çocuk-Doğa Ağı) adlı kuruluşun kurucula-

rı arasında ve aynı zamanda kuruluşun yöneticisi. Louv bu sorunu tarif eden önemli bir ifade olan Nature-Deficit Disorder™ (Doğa Yoksunluğu Sendromu) terimini ortaya attı. Çalışmalarından dolayı National Audubon Society'nin de aralarında bulunduğu pek çok kurum ve kuruluşun çeşitli ödülleriyle layık görüldü. *Doğadaki Son Çocuk*'tan başka aile, doğa ve toplum arasındaki bağlantıları konu alan altı kitabı daha bulunan Louv sekizinci kitabının çalışmalarını sürdürüyor. Yazarın diğer kitapları: *America II* (Penguin, 1983), *Childhood's Future* (Anchor Books, 1993), *101 Things You Can Do for Our Children's Future* (Anchor, 1994), *Fatherlove* (Pocket Books, 1994), *The Web of Life* (Conari Press, 1996), *Fly-Fishing for Sharks: An American Journey* (Simon & Schuster, 2000).

Kitabın en hoş yanlarından biri, insan doğa ilişkisini ve özellikle de doğanın çocuklar ve gençler üzerindeki sağaltıcı etkisini, bilimsel veriler ışığında anlatırken duygulara hitap eden şiirsel bir üsluptan ustaca yararlanılması. Bu üslup hem akıcılığı sağlıyor hem de okura konunun önemini anlatmakta etkili oluyor. Kitabını Lao-Tzu'dan Thoreau'ya, Van Gogh'tan Rachel Carson'a kadar bilim, felsefe ve sanat tarihindeki çok çeşitli kişilerden alıntılarla süsleyen Louv, kitap boyunca bırakmadığı iyimser tonuyla okura eyleme geçme motivasyonu aşıyor.

Louv kitabın sonunda bulunan arazi rehberinde çocukların ve gençlerin doğayla olan ilişkilerini iyileştirmek için yaşamın çeşitli alanlarını hedef alan 100 eylem önerisinde bulunuyor ve okuru doğaya dönüş hareketine katılmaya davet ediyor. Doğayla iç içe yaşadığı kendi çocukluğunu hasretle ananlara, çocuklarının ve doğanın daha iyi bir geleceğe sahip olması için yapabilecekleri konusunda bir kılavuz olacak bu kitabı beğeninize sunuyoruz.

İbn Sînâ ve Bilim

Hüseyin Gazi Topdemir

Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları, 2009

Tıp tarihi denince akla gelen ilk isimlerden biri İbn Sînâ'dır. İbn Sînâ denince ilk akla gelen şey de tıp bilimidir. Oysa yaşadığı dönemdeki bilim anlayışının bir sonucu olarak İbn Sînâ da farklı farklı alanlarda çalışmalar yapmıştır. Hüseyin Gazi Topdemir'in İbn Sînâ'yı, ilgilendiği çeşitli bilim dallarıyla ve buna ek olarak filozof kişiliğiyle ele aldığı *İbn Sînâ ve Bilim* başlıklı kitap bundan tam bir yıl önce Türkiye Diyanet Vakfı Yayınları'ndan çıktı. Kitap büyük bilginin yaşam öyküsünü, çeşitli alanlardaki çalışmalarını ve eserlerini anlatmakla birlikte kitabın ana temasını, bilginin optik ve mekanik konularındaki katkıları oluşturuyor.

Sekiz bölümden oluşan kitabın "Bilime Adanmış Bir Ömür" başlıklı ilk bölümünde yazar İbn Sînâ'nın hayatını genel hatlarıyla anlatıp eserlerinden ve çalışmalarının bilim tarihindeki yeri ve öneminden bahsediyor. İkinci bölüm bilginin içinde yetiştiği entelektüel ortamı, yararlandığı ve etkilendiği bilgileri ele alıyor. "Filozofların Prensi" başlıklı üçüncü bölümde yazar bilgini filozof yönüyle betimliyor, onun felsefe tarihindeki yerini doğru bir şekilde değerlendirebilmek için başvurulmasını gerekli bulunduğu *İşaretler ve Tembihler* ile *Kitab el-Sıfa* eserleri hakkında ayrıntılı bilgiler veriyor ve bilginin felsefe tarihindeki konumunu irdeliyor. Dördüncü bölümde bilginin matematik alanındaki çalışmalarına ve görüşlerine yer verilmiş. İbn Sînâ'nın gökbilim araçları konusundaki dü-

şünce ve önerileri, gökbilime ilişkin görüşleri ve yanı sıra astroloji ile ilgili anlayış ve kabulleri beşinci bölümde ele alınmış. Kitabın diğerlerinden biraz daha uzun olan altıncı bölümünde yazar bilginin mekanik ve optik konularındaki çalışmalarını ve bu konulardaki eserlerini anlatıyor. İbn Sînâ'nın en çok tanındığı tıp ve farmakoloji alanlarındaki çalışmaları ve eserleri ise sırasıyla "Doktorların Kralı" ve "Farmakolojide Bir Usta" bölümlerinde ele alınmış.

Kitabın renkli görselleri ve açıklayıcı şekil ve şemaları okunmasını kolaylaştırıyor. Kitap bölümlü organizasyonu sayesinde hem bilgilenecek için okunabilir hem de belirli konular için kaynak olarak kullanılabilir. Kitabın sonunda bilginin hayatına ilişkin bir zamandizin ve ayrıca kaynakça ve dizin bulunuyor.

Büyük İslam bilgini İbn Sînâ'yı "bütün" bir bilim insanı olarak bilim tarihi penceresinden popüler bir dille okumak isteyen okurlarımızın beğenisine...

Hüseyin Gazi Topdemir

1962 Erzurum Aşkale doğumlu Hüseyin Gazi Topdemir 1985'te Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü, Sistemik Felsefe ve Mantık Anabilim Dalı'ndan mezun olduktan sonra 1988'de yüksek lisans, 1994'te de doktora çalışmasını tamamladı. Bilimsel çalışma alanları bilim tarihi ve bilim felsefesi olan yazarın bu konularda birçok çalışması var. Özellikle yoğunlaştığı konular ise fizik tarihi (mekanik, hareket, optik) ve post-pozitivizm. Yazar Türk Felsefe Derneği'nde yönetim kurulu üyesi, ayrıca Türk Bilim Tarihi Kurumu'na üye. Ha-

Dünyanın Durumu 2010

Proje Direktörü: Erik Assadourian
Editörler: Linda Starke ve Lisa Mastny
Çev. Dost Körpe
Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 2009

Sızla tüketen ya da kullanılmaz hale gelen doğal kaynaklar ve ekosistemleri tehdit eden küresel iklim değişimi gibi küresel çevre sorunları, insanlığı gezegenimizin ve gezegen üzerindeki yaşamımızın sürdürülebilirliğini her gün biraz daha fazla sorgulamaya davet ediyor. Bu durum kitapçı raflarına da yansımışa benziyor, zira çevre sorunlarını anlatan ve çözümler önerileri sunan daha fazla kitaba rastlar olduk. Sürdürülebilir bir dünya toplumu yaratılabilmesi için karar vericilere bilgi ve strateji sağlamak için çalışan Worldwatch Enstitüsü de 27 yıldır yayımladığı ve dünyanın kaynaklar, iklim, ekolojik dengeler, nüfus artışı, küresel açlık ve kalkınma gibi konulardaki durumunu raporladığı *Dünyanın Durumu*'nun bu yılki "sayı"sını da hazırladı. Türkçe çevirisi Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan *Dünyanın Durumu 2010*'da sürdürülebilir bir dünya toplumu için küresel boyutlu bir kültürel değişimin nasıl mümkün olabileceğine ilişkin 35 makaleye yer verilmiş.

Özellikle insanlar olarak dünyanın kaynaklarını kapasitesinin üzerinde kullandığımızı ve dünyanın, üzerindeki insanları besleyip barındırmaya yetmeyeceği günlerin yaklaştığını vurgulayan kitap, kültürel davranışlarımızı, alışkanlıklarımızı ve değerlerimizi yeniden ele alarak daha sürdürülebilir bir dünya toplumunu nasıl oluşturabileceğimizi çok yönlü olarak ele alıyor. Özellikle hayatın her alanında hâkim tüketmeye dayalı kültürü, sürdürülebilirlik kültürüne dönüştürmede dinin, eğitimin, iş dünyasının, devletin ve medyanın nasıl etkili olabileceği, modellerle desteklenerek anlatılıyor.

len Ankara Üniversitesi, Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi, Felsefe Bölümü, Bilim Tarihi Anabilim Dalı'nda profesör olarak çalışmalarını sürdürüyor. Yazarın diğer eserlerinden bazıları şunlar: *Bilim Tarihine Giriş* (Nobel, 1999), *Takiyüddin'in Optik Kitabı* (Kültür Bakanlığı), *Modern Optiğin Kurucusu İbn el-Heysem* (AKM, 2002), *İbrahim Müteferrika ve Türk Matbaacılığı* (Kültür Bakanlığı, 2002), *Işığın Öyküsü* (TÜBİTAK, 2007), *Bilim Tarihi* (Pegama, 2008), *Felsefe* (Pegama, 2008), *Farabi* (Say Yayınları, 2008), *İbn El-Heysem ve Yeni Optik* (Lotus Yayınevi, 2008), *İbn Sina* (Say Yayınları, 2009), *Galileo* (Say Yayınları, 2009).

Kitap dinamik ve yer yer renkli sayfa tasarımları, tüm makalelerdeki popüler üslubu, yerinde kullanılmış görsel malzemeleri ve açıklayıcı basit grafikleriyle çok geniş bir okur kitlelerine hitap ediyor. Makaleler arasında serpiştirilmiş kutular içinde yer alan kısa yazılar, makalelerde anlatılanları daha spesifik bilgiler ya da irdelemelerle destekliyor. Ayrıca kitabın başında 2008 Ekimi ile 2009 Eylülü arasındaki döneme ilişkin raporlardan yola çıkılarak hazırlanan, zaman şeridi biçiminde tasarlanmış "Dünyanın Durumu: Yılın Özeti" bölümü bulunuyor. Kitabın sonunda da her makalenin ayrı halde zengin bir kaynakça ve bir dizin bulunuyor.

Çocuklarımıza sürdürülebilir bir dünya "emanet etmek" için başlatılmak istenen bu kültürel değişime destek olmak isteyen tüm okurlarımıza şevk ve ümit vermesi dileğiyle...

Worldwatch Enstitüsü

Dünyada karar vericiler tarafından küresel konuların erişilebilir, veriye dayalı analizleriyle tanınan bağımsız bir araştırma kuruluşu. Enstitünün başlıca üç program alanını İklim ve Enerji, Gıda ve Tarım ile Yeşil Ekonomi oluşturuyor. Enstitü insan ihtiyaçlarına cevap veren ve çevre açısından sürdürülebilir bir toplum oluşturulabilmesi için karar vericilere bilgi ve fikir sunmayı amaçlıyor. 21. yüzyılın iklim değişikliği, kaynak kaybı, nüfus artışı, fakirlik gibi önemli sorunlarına odaklanan enstitü sürdürülebilir bir topluma ulaşmak için somut veriler ve yenilikçi stratejiler geliştiriyor ve bunları yaygınlaştırıyor. Worldwatch güçlü bir küresel etki yaratılmak için internet'i etkin olarak kullanıyor ve on ikiyi aşkın ülkenin dâhil olduğu güçlü bir işbirliği ağı yürütüyor. (<http://www.worldwatch.org/>)